

ANTWERP PHOTO, International Photography Festival, Antwerpen: 23.06.2018 - 30.09.2018

Paradijslijk icoon, interview with BRUNO V. ROELS by Lise Lotte ten Voorde in Pf, p. 36-41 on July 6th 2018

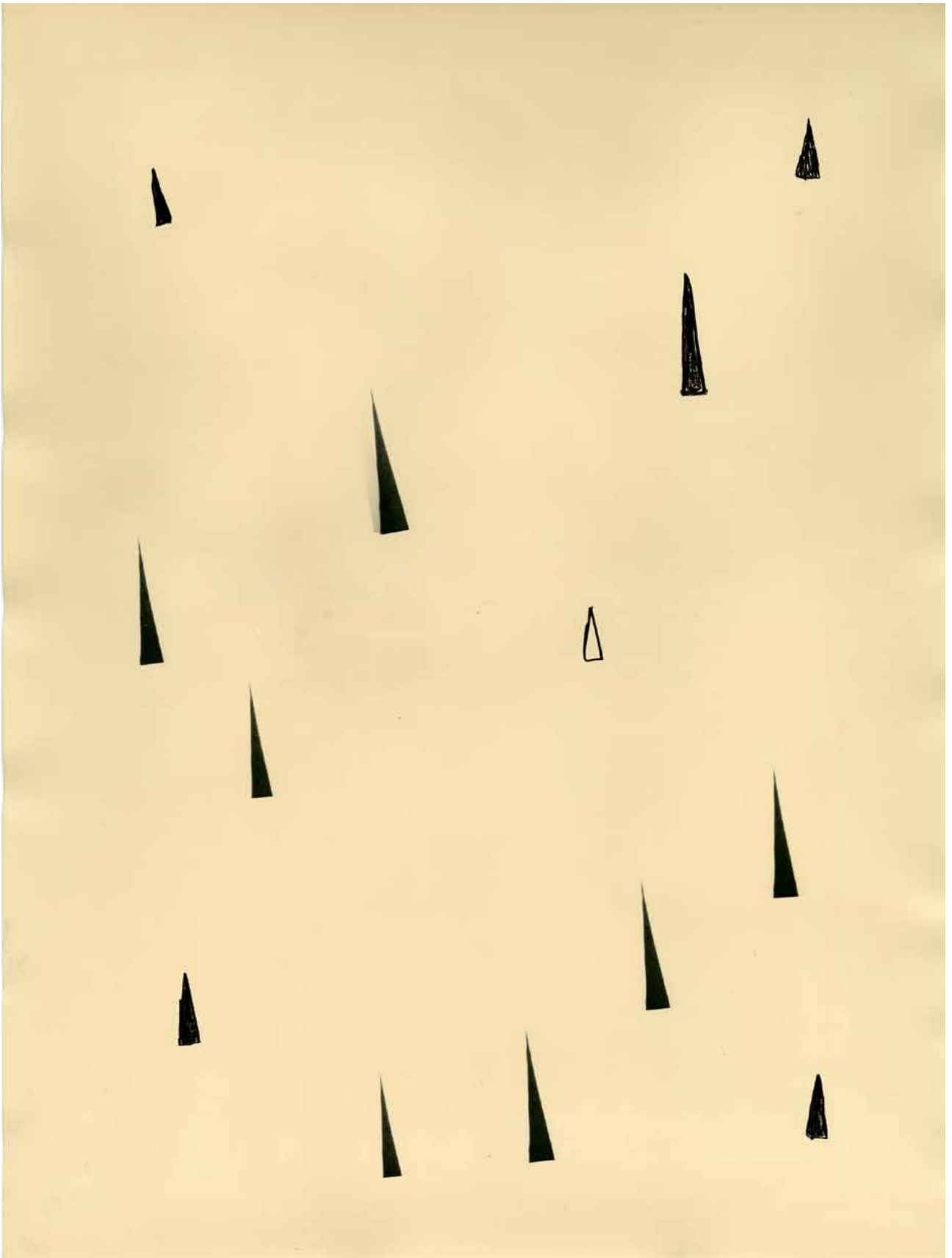

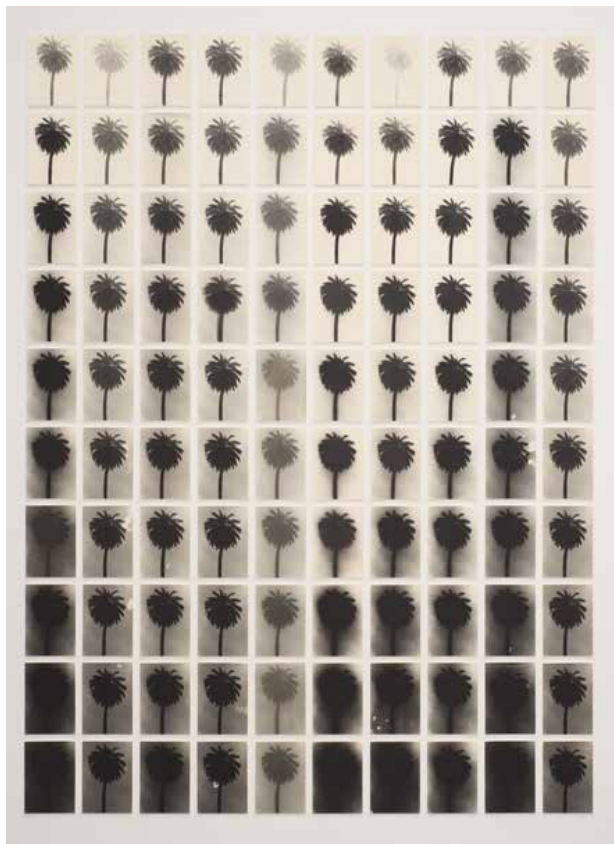
Bruno V. Roels

Paradijselijk Icoon

door Lise Lotte ten Voorde

Het eigzinnige werk van Bruno V. Roels is komende zomer te zien in *Iconobelge*, een van vier tentoonstellingen in het kader van het gloednieuwe fotofestival AntwerpPhoto. De fotografie van Roels heeft een sterke band met de natuur, het thema van twee andere fotofestivals. Als beeldsymbool voor de natuur gebruikt Roels vaak een palmboom. Achter dit aantrekkelijke, ogenschijnlijk makkelijke motief gaan vele historische verbanden en implicaties schuil. Maar ook bij slechts een vaag besef daarvan spreekt het geheel van zijn analoge, meestal kleine printjes tot de verbeelding. Tegen het decor van een Italiaans restaurant loopt het gesprek langs iconen als de Bechers, Andy Warhol, modernistische fotografie, popmuziek en, natuurlijk, palmbomen.

“Het mooie aan natuur op een mythologisch, wiskundig niveau is dat het over herhaling gaat

Beelden en gedachten vullen het hoofd, wervelend als een zandstorm. Sommige vinden een kiertje om door binnen te dringen, andere schuren, veel meer waaien er langs maar niet zonder eerst een massieve indruk gewekt te hebben. Onontkoombaar, lastig en beklijvend; het zijn kwaliteiten die het werk van Bruno Roels gemeen heeft met het natuurverschijnsel. Maar er zijn nog meer overeenkomsten: dat veel kleine deeltjes één fenomeen maken, dat geen enkel deeltje gelijk is aan het andere, en laten we vooral de associatie met woestijnen niet vergeten. Roels presenteert zijn werk soms als enkele print, als duo, in een grid met twintig, honderd of zelfs zeshonderd verschillende afdrukken van één enkel negatief. Het presenteren in grids heeft een direct

verband met Andy Warhol, een van Roels' inspirators. Warhol deed de uitspraak "Everything becomes interesting if you present enough of it". "Ik denk niet dat dat helemaal waar is", reageert Roels, "maar hij bewees wel dat repetitie interessant is. Als je een motief neemt en dat herhaalt, dan wordt het uitgangspunt een soort pixel in iets dat veel groter is. Herhaling doet iets met hoe de mens gemaakt is. We leren door herhaling en het suggereert ook een vorm van veiligheid omdat het anticiperen mogelijk maakt. Als je blijft kijken naar al die beelden dan openbaart zich uiteindelijk de betekenis, denken we."

Bechers

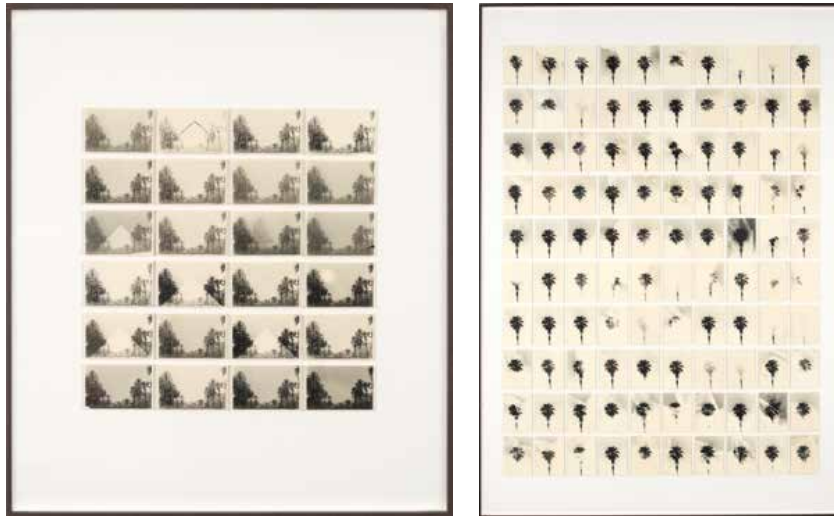
Als het over herhaling gaat kun je ook niet om Bern en Hilla Becher heen, hoe-

wel je het werk van Roels ook heel goed als anti-Bechers kunt opvatten. Waar zij de diversiteit van hun onderwerp benadrukten door voor een uniforme aanpak te kiezen, laat Roels de vele verschijningsvormen van één onderwerp zien. Het is de diversiteit die eerst in het oog springt, vooraleer je ontdekt dat hij binnen één werk met maar één negatief werkt. Daarmee raakt hij aan de aard van de fotografie, die als objectief registratiemiddel wordt beschouwd, maar in de ogen van deze fotograaf eerder een natuurlijke kwaliteit bezit. Om nog maar te zwijgen over de kunstmarkt, ten behoeve waarvan de in potentie oneindige hoeveelheid afdrukken kunstmatig wordt beperkt om de waarde te doen stijgen. Roels draait het om en maakt zeer veel prints die allemaal uniek zijn, en dat is moeilijker dan steeds ongeveer dezelfde print te maken. "Ik kan mijn werk zelf niet eens reproduceren", zegt hij in een ander interview.

Kopiëren met een foutje

Terwijl hij theateraal zijn mondhoeken dekt, zegt Roels niet zonder enige ironie: "De link met de natuur is tweeledig. Er is een directe correlatie tussen modernistische fotografie en natuur. Voor de uitvinding en semi-wetenschappelijke aanwending van de fotografie, waren de realiteit en de pracht van de natuur nog nooit zo perfect weergegeven. Natuur is ook zodanig universeel dat ik het heel graag gebruik. Het mooie aan natuur op een mythologisch, wiskundig niveau is dat het over herhaling gaat. Ik pak één ding en ik herhaal het over en over en over en over again - de natuur doet dat ook! De plant gaat dood, er zijn zaadjes, daar komt een nieuwe plant uit, een kopie met variatie. Ik doe wat evolutie ei-

genlijk is: kopiëren met een foutje.”

Bruno Roels vertaalt het gegeven ‘natuur’ in de meeste gevallen naar de palmboom. Ondanks het veelvuldig gebruik, is dat geenszins een onschuldig motief. Het is diep verankerd in de geschiedenis van de foto en de koloniale geschiedenis, die op zijn beurt weer mede is vormgegeven door vroege fotografen. Al die gegevens komen prachtig samen in Roels’ prille oeuvre, maar het is desondanks geen academisme wat de klok slaat. “Ik ben een vijfjarig kind dat wil spelen”, zegt Roels, die met zijn aan populaire cultuur refererende titels en soms baldadige toevoegingen in Oost-Indische inkt een onmiskenbaar gevoel voor humor en zelfspot aan de dag legt. “Ik heb voor alles een uitleg, maar ik vind niet dat iedereen die uitleg moet kennen.”

Dan komt toch een poging tot uitleg hoe die synthese is ontstaan. Roels, droogjes: “Gaandeweg. Ik fotografeer al zeer lang, vanaf mijn 18e al, toen ik letteren en wijsbegeerte ging studeren, maar ik toonde nooit iets. Pas op mijn 36e heb ik besloten om aan mijn eigen foto’s te werken, toen ik een vorm had gevonden waarmee ik nog iets kon toevoegen aan het fotografisch landschap. Die twintig jaar dat ik gekeken heb, heb ik duidelijk van alles gezien, en dat is vanzelf beginnen kristalliseren.”

Roels noemt opnieuw Warhol, hij refereert aan John Baldessari en diens queeste om te ontkomen aan ‘de tirannie van

de zoeker’, roemt bovendien het sardonische karakter van Baldessari’s werk en, in één adem, dat van Marcel Broodthaers. Hij bekent zijn liefde voor 19e-eeuwse reisfotografie, David Hockney, televisiecultuur van de jaren ’70, the Doors en *De gouden tak*, het beroemde, vroege 20e-eeuwse boek over vegetatiemythologie van J.G. Fraser. “Heel veel dingen komen op andere plaatsen vermomd terug. Ik had fotografie kunnen studeren, maar ik ben heel blij dat ik dat niet gedaan heb. Ik zou nooit het werk gemaakt hebben dat ik nu maak. Alles wat ik geleerd heb zit als bagage in mijn rugzakje.” Roels maakt een handgebaar over zijn schouder. “En ik haal eruit wat ik nodig heb. Ik kijk nu heel vaak naar de ‘X-Files’, die serie uit de jaren ’90, en het is heel goed mogelijk dat de titels van het volgende werk daarnaar gaan refereren.”

Universeel herkenbaar

Toch nog even terug naar de palmboom, het icoon waarmee Bruno Roels deze zomer aan de groepstentoonstelling met de veelzeggende naam *Iconobelge* deelneemt. “De meeste fotografen tonen er iconische beelden van onderwerpen waar ze veel mee bezig zijn. Dat geldt voor mij ook, maar daar komt bij dat een groot stuk van wat ik doe universeel herkenbaar is, of het nu een berg is of een wolk of een palmboom. Het is iconografie in de puurste, semantische betekenis van het woord.” Roels legt uit waarom hij juist de palm koos, van oudsher een

symbool voor triomf, religie, gastvrijheid, luxe, vakantie, het paradijs. In een ander interview zegt hij: “Je kunt een palmboom net zomin als een foto vertrouwen. Een palm in Monaco vertelt een heel ander verhaal dan zijn tegenhanger in de door oorlog verwoeste straten van Fallujah.”

“Het hangt er een beetje vanaf waarover je wil praten”, gaat hij verder. “Op zijn best komen al je gedachtesporen samen in die palmboom omdat, in de hoedanigheid als symbool, daar ontzettend veel lagen onder zitten. Ik heb die lagen pas ontdekt door er mee bezig te zijn, niet alleen met mijn eigen foto’s, maar ook door dingen van andere mensen te verzamelen en bijvoorbeeld postzegels uit de koloniale geschiedenis, waar ze ook op staan. Niet alleen ik gebruik, misbruik en hergebruik die palmboom, andere mensen met een andere culturele achtergrond en met een andere insteek gebruiken datzelfde iconische beeld. Er zijn heel veel verschillende redenen voor, dat het een belangrijk landbouwproduct is bijvoorbeeld, maar het netto resultaat is altijd hetzelfde: ze zijn herkenbaar voor een gigantisch groot stuk van de wereldbevolking.”

Een pre-talig ‘hallo’

Iconen, symbolen, pictogrammen: allemaal talen die voor meerdere interpretaties vatbaar zijn. Tel daarbij op een rugzak vol bagage plus de taal van het fotografische medium en de manieren waarop je het naar je hand kunt zetten,

“De palm is van oudsher symbool voor triomf, religie, gastvrijheid, luxe, het paradijs

en je krijgt een heel alfabet om nieuwe werelden mee te scheppen. Het duurt even eer Bruno Roels onder woorden heeft gebracht wat hij precies wil zeggen met zijn eigen taal. “Ik ga er vanuit dat als ik iets wil zeggen dat ik dat effectief zou zeggen. Ik ben zeer talig, ik schrijf ook om den brode, dus ik moet het op een ander niveau zoeken. Het volgende is misschien juist: ik ben geboren in Gent maar groeide redelijk provinciaal op. Ik ben nu een stadsmens maar was dat lange tijd niet. Ik las heel veel en keek veel tv, mijn innerlijke leven is lang véél groter geweest dan mijn eigenlijke leven. Door mijn studiekeuzes kwam ik gelijkgezinde mensen tegen, maar daarna verdween dat weer. Ik had het gevoel dat ik de innerlijke wereld die ik bouwde met zeer weinig mensen kon delen. Door mijn werk te tonen is dat veranderd, de gelijkgestemden komen van de hele wereld, hebben allerlei achtergronden, komen uit allerlei culturen, maar allemaal zien ze mijn werk en zijn ze geraakt. Misschien probeer ik niets te zeggen, maar ben ik iets aan het vragen, een soort geheim, pre-talig ‘hallo’. Ik heb lang gedacht dat er niemand luisterde. Maar door mijn werk weet ik dat het niet waar is, meer nog, mensen antwoorden me. Dat is een fijn gevoel.” ←

Iconobelge / AntwerpPhoto
www.antwerpphoto.be
24 juni - 30 september 2018
www.brunoroels.com

